

TOTEM

Tidsskrift ved Religionsvidenskab,
Institut for Kultur og Samfund, Aarhus Universitet
Nummer 45, forår 2020
© Tidsskriftet og forfatterne, 2020

Originalsprogsopgave – koiné-græsk

Fra Adam til Kristus

Af stud. mag.
Nanna Elfrom Eliassen

Indhold

Oversættelse af Rom 6,1-11	2
Parafrase af Rom 6,1-11	2
Den nære kontekst	2
Parafrase.....	2
Kontekst	3
Funktion.....	3
Modtager	4
Retorik og genre.....	4
Kommenterende gennemgang af Rom 6,1-11	4
Vers 1-2.....	4
Vers 3-5.....	5
Vers 6-8.....	6
Vers 9-11.....	6
Diskussion af Rom 6,1-11 som udfyldning af Adam-Kristus-typologien i 5,12-21	7
Introduktion	7
Fra Adam til Kristus	8
Den nye væren	9
Ny kontraktuel struktur.....	10
Afrunding	11
Litteraturliste	12

Oversættelse af Rom 6,1-11

V1 Hvad skal vi sige? Skal vi blive i synden for at nåden må vokse i fylde? **V2** Overhovedet ikke! For vi som er døde til skade for synden, hvorledes skulle vi fremdeles kunne leve i den? **V3** Eller ved I ikke, at så mange som er døbt til Kristus Jesus, er blevet døbt til hans død? **V4** Vi er altså begravede sammen med ham gennem dåben til døden, for at ligesom Kristus er opvakt fra de døde gennem faderens herlighed, således skal også vi vandre i livets nyhed. **V5** Hvis vi altså er sammenvoksede i lighed med hans død, så skal vi også være det med hans opstandelse: **V6** Idet vi erkender dette, at vores gamle menneske er korsfæstet med ham, for at også syndelegemet må blive tilintetgjort, så at vi ikke længere trækker til gavn for synden: **V7** For den som er død er gjort retfærdig fra synden. **V8** For hvis vi er døde med Kristus, så sætter vi lid til, at vi også skal leve med ham, **V9** idet vi altså ved, fordi Kristus er opvakt fra de døde skal han ikke længere dø, for døden er ikke længere herre over ham. **V10** For hvad han døde, døde han én gang for alle til skade for synden: Men hvad han skal leve, skal han leve for Gud. **V11** Således skal også I regne Jer selv for at være døde til skade for synden, men levende for Gud i Kristus Jesus.

Parafrase af Rom 6,1-11

Den nære kontekst

I sidste halvdel af Rom 5 har Paulus forklaret, hvordan først synden, og dermed døden kom ind i verden til alle mennesker ved Adams ulydighed, dernæst hvordan nådegaven blev givet ved Kristus' lydighed på grund af de manges overtrædelser. Synden og døden har hersket siden Adam, men med Moseloven er det blevet muligt at opregne synden som derfor er blevet større og mere eksplicit. Nåden er også blevet større, for på samme måde som synden har hersket med døden, skal nåden nu herske med retfærdighed til evigt liv.

Parafrase

V1 Paulus indleder Rom 6 med at spørge først, hvad "vi", altså ham selv og Kristustilhængerne, nu skal sige, dernæst om de skal blive i synden for at lade nåden vokse, fordi jo mere de synder, jo mere bekræfter de nåden. **V2** Spørgsmålet afvises med det samme af Paulus selv, og i stedes rejses to retoriske spørgsmål, for 1) hvordan skulle det være muligt at leve i synden hvis man er død til skade for den, og **V3** 2) er de ikke klar over, at dåben til Kristus Jesus også er en dåb til hans død? **V4** Dåben er ikke kun

en dåb til døden; gennem den er de også begravede sammen med Kristus. Kristustilhængerne skal vandre til det nye liv, en ny form for tilstand, på samme måde som Kristus gennem Guds herlighed er blevet opvakt fra de døde. **V5** Hvis tilhængerne er vokset sammen med Kristus' død, betyder det, at de også skal vokse sammen med hans opstandelse, **V6** hvilket de skal erkende for at deres syndige legemer kan tilintetgøres og frikøbe dem fra det slaveforhold til synden, som de befinder sig i. **V7** Når man er død, som Kristustilhængerne her er gennem dåben, er man retfærdiggjort fra synden, således at man ikke længere er slave for den. **V8** Hvis Kristustilhængerne er døde med Kristus i dåben, så tror de også på, at de skal leve sammen med ham, netop fordi de i dåben døde i lighed med ham, **V9** for de ved godt, at døden ikke længere skal herske over Kristus, idet han efter opstandelsen har vundet over den og ikke igen kan dø. **V10** Ligesom Kristus én gang for alle er død til skade for synden, ligesådan skal hans liv være et liv, som er til gavn for Gud. **V11** Parallelt til Kristus, skal også Kristustilhængerne se sig selv som døde til skade for synden, og på samme måde skal de leve til gavn for Gud gennem Kristus Jesus.

Kontekst

Paulus skrev sit brev til romerne i midten eller sidste halvdel af 50'erne e.Kr. og er sandsynligvis det sidste brev, vi har fra ham. Brevet er dikteret til skriveren Tertius under et ophold hos den Kristustroende broder Gaius i Korinth, på et tidspunkt hvor hans såkaldte indsamlingsrejse nærmede sig sin afslutning (Engberg-Pedersen 2015, 16).

Funktion

Paulus' breve hører under den antikke brevgenre, som bredt spænder over de mest basale former for skiftlig kommunikation. De er et udtryk for et erstatningsnærvær, idet Paulus ikke er fysisk til stede hos modtageren, som det ellers var planen med et besøg.

Grundlæggende har sådanne breve tre funktioner: At informere, at integrere eller at intervenere. Fra Paulus' perspektiv er brevet både informerende, da han præsenterer romerne for sit teologiske univers, og integrerende, da han med brevet søger at etablere et fællesskab mellem sig selv og Kristustilhængerne, muligvis for senere at kunne bruge det som et grundlag for et videre missionsfremstød mod vest. Det kan også være intervenserende, da han i Rom 12,1-15,13 opfordrer modtagerne til at leve i overensstemmelse med Kristustroen, men dette afhænger dog af, om brevet rent faktisk adres-

serer konkrete problemer i Rom, hvilket noget tyder på, at det gør, da det i 16,3-16 ses, at Paulus er bekendt med en del navngivne Kristustilhængere i Rom (ibid., 19).

Modtager

Paulus omtaler ikke modtagerne som én menighed, men som ”alle Guds elskede i Rom” (Rom 1,7), hvilket sandsynligvis henviser til et netværk af husmenigheder. Yderligere detaljer er vanskelige at afgøre, men overordnet må hedninge være brevets hovedadressater. Hedningene skal bekræftes i, at de er lige med jøder både før og efter Kristustroen. Nogle mener, at Romerbrevet har to adressater: Først hedningekristne og derefter en jøde kristen samtalepartner for til sidst at vende tilbage til de hedningekristne. Andre mener, at Paulus kun henvender sig til hedningekristne, herunder Stowers (1994, 161), som mener, at den jødiske samtalepartner i 2,17-29 blot er et retorisk virkemiddel, mens andre igen mener, at denne samtalepartner slet ikke er jøde (Engberg-Pedersen 2015, 20-22).

Retorik og genre

Da brevet er et stykke retorik, som er et forsøg på at overbevise romerne om Paulus’ udlægning af evangeliet og den ethos, han præsenterer, vil jeg mene, at brevet tenderer mest til at være deliberativt, om end det er svært at afgøre med sikkerhed, dels fordi brevet også indeholder træk fra antikkens andre talegenrer, og dels fordi brevet netop er et *brev* og ikke en tale. I nyere Pauluseksegesi er brevene dog blevet set som dikterede og nedskrevne taler indskrevet i en brevramme, målrettet højtlesning (jf. 1 Thess 5,27). Hvis man retorisk ser på brevet som ét langt argument, hører Rom 6 til i brevets *probatio* (bevisførelse) (1,18-11,36), hvor Paulus fører bevis for hovedtesen, som omfatter Kristustilhængernes liv i nutiden og fremtiden under Guds retfærdighed.

Kommenterende gennemgang af Rom 6,1-11

Vers 1-2

V1 Paulus indleder kapitel 6 med et spørgsmål, som med brug af ”vi” må understrege den forbindelse, Paulus ønsker at fremhæve mellem sig selv og Kristustilhængerne: ”Hvad skal vi sige? Skal vi blive i synden for at nåden må vokse i fylde?”. Tanken kan være, at jo mere de synder, jo mere bekræfter de nåden, men Paulus afviser med det samme spørgsmålet igen med et retorisk spørgsmål, **V2** for hvorledes skulle Kristustil-

hængerne kunne leve i synden når de netop er døde til skade for den? Afvisningen sker med en stærk benægtelse af noget futurisk gennem brugen af *mē* (*mē génoito*). Der tales om dåben som en symbolsk død, for de er endnu ikke døde til skade for synden i realiseret forstand (Bilag 1) og kan dermed fortsat synde. Jf. Van Gennepe er overgangsritualet treleddet¹ (Nielsen 2019), men hvis man tænker modellen ideologisk og ikke rituel, kan ritualet siges at være en indoptagelse i et kontraktuel forløbs midterste fase; en aktualiseringsfase, den midterste del i et narrativ (Bilag 1) hvor de endnu ikke er, hvad de engang skal blive og heller ikke længere er, hvad de tidligere har været, men allerede er, hvad de er på vej hen imod at blive (Petersen 2003, 248). Endemålet, realiseringens tilstand af *posse non peccare* (Bilag 2), foregribes ved at aktualisere det for Kristustilhængerne: De *er* ikke realiserede, men de er allerede på vej hen imod at blive det.

Vers 3-5

V3 De, som er døbt til Kristus, er døbt til hans død. Dåben er en symbolsk korsfæstelse, og der kan for Kristustilhængerne ikke længere være tale om nogen fortsat form for synd, selvom de faktisk godt *kan* synde. Paulus forsøger at præge Kristustilhængerne og forme dem til at have en opfattelse af, ikke at kunne synde ved at fortælle dem, at de allerede nu kan virkeliggøre det, som de er orienterede henimod, men hvor de endnu ikke er, fordi det hører en fremtidig tilstand til. **V4** Dåben er ikke bare en symbolsk korsfæstelse som Kristus, det er også – hævder Paulus – en begravelse. Ifølge den antikke forståelse er begravelsen det punkt, hvor livet endegyldigt afsluttes, og i Paulus' sammenhæng, må denne forståelse overføres således, at det, som er begravet i dåben, er de døbtets tidligere liv (Petersen 2015, 175). Kristus er opvakt fra de døde gennem Guds herlighed, og således skal også Kristustilhængerne vandre til det nye liv. Vandringen er en særlig form for eksistens som kendetegner Kristustilhængerne: De er endnu ikke opvakte, men er optagede i en ideologisk liminalitet (Bilag 1), idet den er bestemt af den verdensanskuelse, de hylder. Det liv, de indoptages i ved dåben, er altså bestemt som en aktualiseringsfase orienteret mod realiseringen (ibid., 177). **V5** Modsat tilhængerne har Kristus allerede med sin død opnået en uforanderlig form for liv, men Paulus understreger, at hvis man rituel er vokset sammen med Kristus i en død, der

¹ Separationsfase, liminalfase, inkorporationsfase

ligner hans, skal man også vokse sammen med ham i opstandelsen – som for Kristustilhængerne ligger i fremtiden.

Vers 6-8

V6 Modtagerne inddrages her, da også de skal erkende, at deres gamle menneske er korsfæstet med Kristus, således at deres syndelegeme er tilintetgjort og de ikke længe er slaver af synden. Synden er ikke en umulighed, men de er placerede i en situation hvor de skal *erkende* noget. Erkendelsesverber (*ginōskontes*) kan bruges i forsøget på at skubbe modtagerne i retning af retfærdig handlen og virkeliggørelsen af det endemål, som først endeligt opfyldes efter deres opstandelse (ibid., 176).

Tilstanden i perioden fra Adams fald og frem til Jesus' korsfæstelse var miserabel: Mennesket kunne ikke andet end at synde. Kristus har med sin død *virtuelt* bevirket Guds forsoning af menneskene, hvilket betyder, at de er frie af det syndeforhold, de tidligere befandt sig i, men helt frie er de ikke. De er gået fra én form for slaveri til en anden, som nok kan beskrives med frihed, men også med trældom – hvor Gud er herre.

V7 Den irreversible løsrivelse fra synden understreges med, at døde mennesker er retfærdige fra synden. I al almindelighed kan biologisk døde mennesker selvsagt ikke synde, men der tales her om dåbsdøden, hvor mennesket kun er dødt i symbolsk forstand, og stadig godt kan synde. Ved at sige, at de døde er (realiserede) syndfri, primer (*Priming*, 2019) Paulus sine modtagere til at ændre måden, hvorpå de ser sig selv. Rationalet synes at være, at hvis man ser sig selv som synder, så kan man tillade sig selv flere ting i denne verden end hvis man ser sig selv som grundlæggende syndfri.

V8 Fordi Kristustilhængerne er døde – i rituallets logik – med Kristus, så tror de også, at de skal leve med ham. *Syzēsomen autō* står i futurum, hvilket derfor må henvise til en fjern, eskatologisk fremtid. Dog skal rituallogikken være med til at præge dem til at blive retfærdige Kristusmennesker, idet det ikke blot er en henvisning til fremtiden, hvor de skal være sammen med Kristus i himlen, men også til det nye liv beskrevet i vers 4, altså nutiden efter modtagelsen af brevet, hvor de strukturelt befinder sig i en liminalitet hvor de er aktualiserede (Petersen 2015, 176).

Vers 9-11

V9 Paulus appellerer derefter til en fælles viden, som han må mene, at Kristustilhængerne besidder i kraft af at være indoptaget i bevægelsen: De ved, at fordi Kristus er

opvakt fra de døde og har opnået evigt liv, så betyder det dels at han ikke længere kan dø og dels at døden ikke længere hersker over ham. Der sker en vækst i den viden, Kristustilhængerne tilskrives i løbet af tekststykket, hvilket også peger i retning af, at det er en mental ændring, der sker i deres nye tilstand af *posse [non posse peccare]*, en kunnen [ikke kunnen synde] (Bilag 2), i den aktualiseringsfase, de befinder sig i. **V10** Kristus' død har en realiseret karakter. Der er tale om en finit status, hvor Kristus én gang for alle (*ephapax*) er død til skade for synden. På samme tid betyder det også, at hans liv nu er et liv til gavn for Gud. Kristustilhængerne er som sagt ikke biologisk døde, men gennem dåben er de indoptagede i en væren, hvor de skal opfatte sig selv parallelt til den situation, Kristus befinder sig i. Selvom de endnu ikke er realiserede og endeligt frelst som Kristus er, så skal de leve som om, de allerede var det. Selve tilstanden bliver en form for præsentisk frelse som foregriber den futuriske frelse. **V11** De skal regne sig selv for døde til skade for synden, men også som levende for Gud i den væren, som er initieret i Kristus og som han befinder sig i nu. Kristus er en form for norm for den måde, tilhængerne skal opføre sig og tænke på. Igen er der brugt et erkendelsesverbum (*loyizomai*); de skal regne sig for noget. Det er det selvrefleksive offer, hvor de skal ofre sig i dåben på samme måde som Jesus gjorde det på korset, og her bliver Kristustroen som aksialreligion tydelig (Jensen 2013, 22). Det er en særlig form for askese som skal trænes under vandringen til det nye liv (Petersen 2003, 242). Den kognitive erkendelse og viden er en afgørende modalitet i aktualiseringen hvor de skal omsætte viden til *kunnen*. I kraft heraf kan de dø til skade for synden og være levende til gavn for Gud, men kun under forudsætning af, at de rent faktisk gør det, da det først er i deres erkendelse af, at de ikke længere befinder sig i en tilstand af *non posse non peccare* at kan de handle i en tilstand af *posse [non posse peccare]*.

Diskussion af Rom 6,1-11 som udfyldning af Adam-Kristustypologien i 5,12-21

Introduktion

Grundlæggende sammenligner Paulus i Rom 5,12-21 Adam og Kristus med henblik på forskelle og ligheder. "Adam er billede (*typos*) på ham som kommer" (v. 5,14), altså et billede på Kristus, og derfor kan man tale om en Adam-Kristus-typologi (Davidsen 2015, 131). At Adam er et billede på Kristus betyder, at Adam foregriber Kristus, idet han præger ham; Adams syndige handling i Edens Have (1 Mos 3) har medført negative konsekvenser, mens Kristus' retfærdige handling på korset med positive conse-

kvenser har til mål at modsvare skaden og oprette retfærdighed. Adamfortællingen er altså direkte forudsætning for, at Kristusbegivenheden overhovedet kan finde sted.

Hos karakterer i narrative fortællingsverdener kan man skelne mellem værenssubjekter og gørenssubjekter, hvilket omhandler bevarelse eller ændring af personers væren som følge af enten personens egen eller andres gøren. Både Adams og Kristus' gøren får betydning for alle menneskers skæbner, og deres handlinger bestemmer dermed alle mennesker som værenssubjekter (ibid., 135). Efter Adams fald kom mennesket i en tilstand af *non posse non peccare*, uden mulighed for at ændre den; de befinder sig i et trælskab til synden (Rom 6,6). Idet Kristus dør til skade for synden, kommer mennesket i en virtuel tilstand af *posse [non posse peccare]*, og her har de – i modsætning tidligere – mulighed for at flytte deres syndige tilstand fra en virtuel til en aktualiseret tilstand som gørenssubjekter.

De to fortællinger om hhv. Adam og Kristus er forbundne og uadskillelige, og kommer tilsammen til at udgøre den paulinske grundfortælling, idet Paulus' opfattelse af forholdet mellem dem bliver en bærende forudsætning for hele ræsonnementet for det, der kommer efter. Adam er typos, mens Kristus er anti-typos (ibid., 132).

Fra Adam til Kristus

Rom 6,1-11 bygger bro mellem Kristusfortællingen i Rom 5,12-21 og den virkelighed, som Kristustilhængerne befinder sig. Hvor Paulus i Rom 5 har skildret den basale værensorten i sin tænkning, gør han med sine henvisninger til Kristustilhængernes dåb i Rom 6 det tydeligt, hvordan denne værensorten er blevet virkeliggjort for Kristustilhængerne i Rom (Petersen 2015, 161). Spørgsmålene i Rom 6,1 giver Paulus mulighed for at udfylde det hul, som Rom 5,12-21 efterlader i forhold til Kristustilhængernes jordiske væren efter Kristusbegivenheden: ”Hvad skal vi sige? Skal vi blive i synden, for at nåden må vokse i fylde?” (Rom 6,1).

Ved at henvise til Adamfortællingen i 1 Mos 3, får Paulus forklaret det tidspunkt, hvor fjendskabet mellem Gud og mennesker opstod. Eva er ikke med i fortællingen hos Paulus, hvilket kan pege på det sproglige faktum, at Adam betyder menneske, og at Adams skæbne dermed også er fortællingen om mennesket (ibid., 168). Det er ikke en arvesyndstanke, der gør sig gældende hos Paulus, men derimod en tanke om, at alle mennesker fra Adam indtil Kristus har gennemlevet Adams skæbne: De har alle syndet, og er dømt til at skulle dø. For at sammenligningen mellem Adam og Kristus skal

holde, må der, hvis der er en direkte forbindelse mellem Adam og alle mennesker, og så være en tilsvarende forbindelse mellem Kristus og alle mennesker. Adam var ulydig og blev straffet med døden, så derfor er alle mennesker også ulydige og må straffes med døden. Kristus var lydige og blev belønnet med ophøjelse, så derfor *kan* alle mennesker nu også være lydige og ligeledes belønnes med ophøjelse (Rom 5,18-19). Argumentationen i Rom 5,12-21 mangler dog et direkte empirisk korrelat, som modsvarer døden, for at argumentationen kan holde stik, og derfor appelleres der til Kristustilhængernes egne dåbserfaringer i første del af Rom 6. Med sine referencer til dåben henviser Paulus til en form for kommunikation, som benytter sig af andre tegn end ord, og som dermed kan have større gennemslagskraft (Petersen 2015, 171), især fordi dåben ikke helt er et 1:1 korrelat til døden, hvorfor man kan diskutere, om ikke Paulus' argumentation halter en smule.

Ifølge antropolog Roy Rappaport er den sproglige form for tegnudveksling forbundet med markante risici, herunder faren for misforståelse og løgn. Derfor kan den indeksikale kommunikation vække en tungere form for hukommelse end den rent sproglige, hvilket er kraftfuldt i Paulus mission om at overtale menigheden i Rom. På denne måde kan han til dels fjerne opmærksomheden fra det sproglige lag i teksten, da inddragelsen af kroppen i dåbsritualet gør det nemmere for modtagerne at tilegne sig Paulus' forståelse. Det skyldes også at mennesker i rituelle sammenhænge, ifølge Petersen, er tilbøjelige til at frakoble deres egen intentionalitet og i stedet søge efter en anden intentionalitet (Rappaport 1999; Petersen 2015, 172).

Menneskets væren efter Adams fald ender med død – det kan man fysisk se. Kristustilhængerne er ikke fysisk ændrede efter den symbolske død i dåben, men Paulus' argument har brug for en ændring i væren. Denne ændring kommer så til at være den mentale forandring gennem erkendelse hos Kristustilhængerne, hvor bevægelsen fra *non posse non peccare* til *posse [non posse peccare]* (Bilag 2) markeres gennem dåben.

Den nye væren

Der er en asymmetri mellem overtrædelsen med Adam, som syndede, og nådegaven med Kristus. Kristusbegivenheden må ses som en nådehandling, for forsoningen – og muligheden for soning med mennesket – er leveret af den krænkede part, Gud. Den har et indbygget overskud som har ført til overflod, idet der er en kvalitativ forskel på liv

og død –med fordel til liv, fordi død i Adam-væren er straffen for synd. Nåde er noget, der gives uforskyldt, som en gave, om end det for gaven gælder, at ingen gave er gratis; gaver skal gengældes (Petersen 2017). Men hvornår skal gaven så betales tilbage? Det skal den med de døbtes nye Kristuseksistens, som består af én lang liminalitet, en aktualiseringsfase i hvilken, de skal træne som vaskeægte Kristusatleter. Der er tale om askese i den forstand, at de er en gruppe som har bevæget sig ud af den ordinære kultur (Petersen 2003, 242). Deres tilværelse bærer præg af en ekstrem form for *mindfulness*, et forsøg fra Paulus' side på at præge deres tænkning i én bestemt retning med sit nye verdensbillede. De skal indlemmes og leve i en Kristushabitus, et skæbnefællesskab med Kristus, som også er en initiering til ”det nye liv” (jf. Rom 6,4). Samtidig er det en mulighed for at foregribe den realiserede tilstand, hvor Kristustilhængerne i deres ligedannelse med Kristus må blive doxa-legemer. Med dåbens symbolske død får Paulus mulighed for at placere Kristustilhængerens ligedannelse med Kristus i den præsente væren hvor de lever på jorden som var de allerede realiserede. Jf. Rom 5,17 er situationen omkalfatret for Kristustilhængerne i deres nye Kristusværen: Hvor døden før var konge på grund af Adams overtrædelse, skal de nu, takket være nåden, selv være konger i kraft af den enes skæbne, nemlig Jesus Kristus', som de får lod og del i ved at blive inkorporeret i ham gennem dåbsritualet. Den tilstand, Kristustilhængerne befinder sig i i Rom 6,1-11, er netop denne tilstand af, at de med nåden selv er konger over deres skæbne.

Ny kontraktuel struktur

Jf. Rom 6,3 er Kristustilhængerne døbt til døden. Med det sættes der fokus på et andet ikke-udfyldt tema i Rom 5,21-21; den nye kontraktuelle struktur. Før dåben trælledes mennesket til gavn for synden (Rom 6,6), men med Kristusbegivenheden opstår et nyt slaveforhold mellem Gud, som har leveret nådehandlingen, og mennesket, som nu skal trække for Gud. Ifølge Petersen (2003, 244) kan strukturen beskrives således: 1) En indledende kaldelsesfase, virtualitet 2) en gørensphase, aktualisering og 3) en domsfase, realisering. Kaldelsesfasen er den virtuelle tilstand af *posse [non posse peccare]*, mens man gennem dåben indtræder i gørensfasen. Udfaldet af domsfasen er allerede lovet; at Kristustilhængerne bliver retfærdiggjort og vil modtage evigt liv. En indtræden i gørensfasen forudsætter dog en *villen* og en *burden* i den indledende kaldelsesfase. *Burden* er det, som pagtherren (Gud) møder tjeneren (Kristustilhænger) med – en kon-

trakt eller ny lov, hvilket her vil sige den norm, der er udstukket for at leve som et Kristusmenneske. Denne kontrakt må besvares med en *villen* fra Kristustilhængerne til at leve efter den, for at den overhovedet kan oprettes. Kristustilhængerens *villen* understreges i dåben, som leder dem over i gørensfasen, dvs. liminalfasen, som består af *kunnen* og *viden*. Det er her, overgangen til *posse [non posse peccare]* ligger, og Kristustilhængerne får dermed *muligheden* for at lade være med at synde og dermed foregribe den *opfyldelse* af kontrakten, som definitivt sker med domsfasen (ibid., 245). Erkendelsen sker gennem *viden*, og eftersom Kristustilhængerne nu befinder sig i én lang liminalitet, hvor målet netop er at træne sin erkendelse og Kristushabitus, er deres position i den kontraktuelle struktur nu gørensfasen – præcis som tidligere beskrevet med Kristusbegivenheden som den faktor, der udløser Kristustilhængerens mulighed for at ændre deres tilstand og være gørenssubjekter.

Afrunding

Dåben er altså bindeleddet mellem Kristusfortællingen i Rom 5 og Kristustilhængerens virkelighed i Rom 6. Med dåben indlemmes Kristustilhængerne i én lang liminal- eller aktualiseringsfase, i hvilken de er gørenssubjekter og hvor de skal træne deres Kristushabitus. Paulus skubber de døbtes moral i retning af retfærdig handlen, hvor de lever som en foregriben af den realiserede tilstand kendetegnet ved *non posse peccare*, selvom de egentlig stadigvæk har muligheden for at synde. Den symbolske død i dåben bliver vejen til skæbnefællesskab med Kristus og det evige liv, og på den måde bliver den et (asymmetrisk) korrelat til den evige død hos Adam. Rom 6 udfylder huller fra Adam/Kristus-typologien i Rom 5 og besvarer dermed hvorledes Kristustilhængerne skal forstå den nye væren efter Kristusbegivenheden og frem til den fysiske død.

Litteraturliste

Daidsen, Ole

2015 "Adam og Kristus. Om Romerbrevets grundfortælling (Rom 5,12-21)" i *Paulusevangeliet – nye perspektiver på Romerbrevet*, Forlaget Anis, København, 131-160

Engberg-Pedersen, Troels og Larsen, Kasper Bro.

2015 "Introduktion" i *Paulusevangeliet – nye perspektiver på Romerbrevet*, red. Kasper Bro Larsen og Troels Engberg-Pedersen, Forlaget Anis, København, 9-38

Jensen, Hans Jørgen Lundager

2013 "Robert Bellah, religion og menneskelig evolution", *Religionsvidenskabeligt Tidsskrift* nr. 60, Aarhus, 11-31

Nestle-Aland

2012 *Novum Testamentum Graece*, 28. Revidierte Auflage, Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart

Nielsen, Ole Høiris

"Arnold van Gennepe" i *Den Store Danske* (Gyldendal).

http://denstoredanske.dk/Samfund,_jura_og_politik/Etnologi/Etnografer,_etnologer_og_kulturhistorikere/Arnold_van_Gennepe (set 27.05.2019)

Petersen, Anders Klostergaard

2003 "Formaning og syndfrihed" i *Den nye Paulus og hans betydning*, red. Troels Engberg-Pedersen, Gyldendalske Boghandel, Nordisk Forlag A/S, København, 222-251

Petersen, Anders Klostergaard

2015 "Romerbrevet 6: Kristusfigurens realitet hos Kristustilhængerne" i *Paulusevangeliet – nye perspektiver på Romerbrevet*, red. Kasper Bro Larsen og Troels Engberg-Pedersen, Forlaget Anis, København, 161-188

Petersen, Anders Klostergaard

2017 "Professor: Den uselviske gave findes ikke", debatinterview i Kristeligt Dagblad

<https://www.kristeligt-dagblad.dk/debat/professor-den-uselviske-gave-findes-ikke> (set 27.05.2019)

Rappaport, Roy A

1999 *Ritual and Religion in the Making of Humanity* i Cambridge Studies in Social and Cultural Anthropology 110, Cambridge University Press, Cambridge

Stowers, Stanley Kent

1994 *A Rereading of Romans. Justice, Jews, & Gentiles*, Yale University Press, New Haven, 251-258

Ukendt(e) forfatter(e)

"Priming", [https://en.wikipedia.org/wiki/Priming_\(psychology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Priming_(psychology)) (set 26.05.2019)

Antal anslag: 23897

Antal bilag: 2